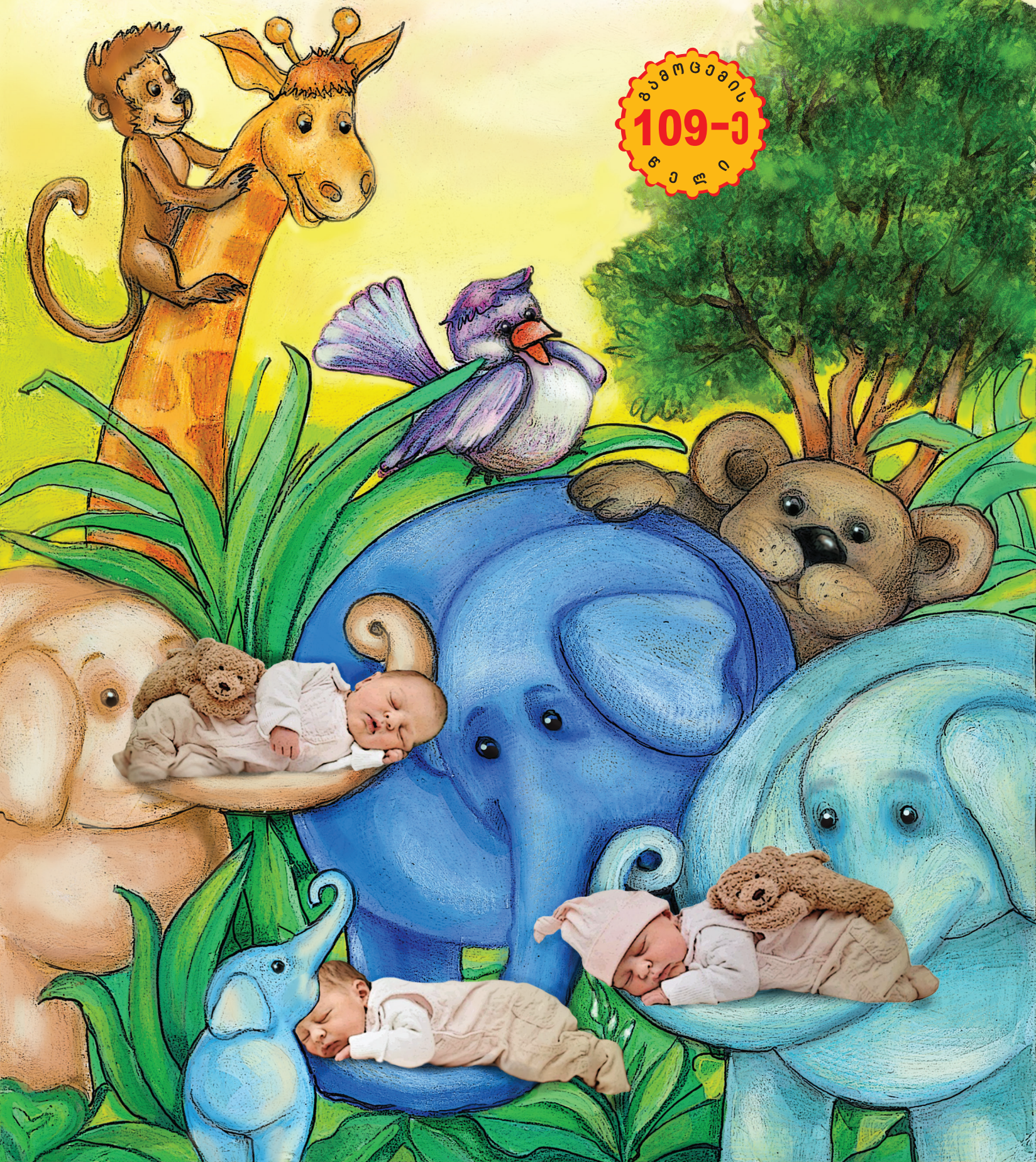

დღეღმწა

№4, 2013

საზოგადოებრივი
109-3
გვ. 10

ძვირფასო ბავშვებო!

ახლახან 75 წელი შეუსრულდა თქვენთვის და ჩვენთვის საყვარელ პოეტს ავთანდილ მეგრელიშვილს.

მივულოცოთ მას ეს მნიშვნელოვანი თარიღი და ვუსურვოთ დიდხანს, დიდხანს გაეხარებინოს ჩვენი გულები ამგვარი ლამაზი და ხალასი ლექსებით.

თქვენი, ჟურნალ „დილის“ და ქართველი საბავშვო მწერლების სახელით ვულოცავთ მას იუბილეს.

ნოცარი რა ხანჯალი

შეუკერეს ნოდარიკოს
კოხტა ჩოხა-ანალუსი.
ქამარ-ხანჯალიც ახუქეს,
მოხირმული, ფერად – რუსი.
ჩააცვეს და სისარულით
აუტოკდა მკლავი, მუსლი,
ხანჯლით ქვაბებს მივარდა და
აუეენა რახარუსი.
შემდეგ ეზოში გაიჭრა,
შეაშინა კატა, კრუსი...
ხანჯლის ქნევით მოიბზინა,
ეანა, ბაღი, იაღაღი...
დააკავეს საღამოს და
ჩამოართვეს იარაღი.

ყცხვიროთ ფოთლოები

დედამ მითხრა: ფოთლებიც
ამ ჰაერით სუნთქავენ...
რამდენიმე მოვწევიტე,
კარგად გავასუფთავე.
ვატრიალებ თითებით
და მზის შუქზე დავეურებ.
ცხვირი ვერსად ვუნახე
ხის ფოთლებს და სამეურებს.
დამ თქვა: – ცხვირს ვერ უნახავ
მთელი დღე რომ უცქირო!
როგორ სუნთქავს ფოთოლი
ჰაერს, აბა, უცხვიროდ?!

მხატვარი
როინა შილაგია

დათი

ქეთევან ჭილაშვილი

დათოს დაბადების დღეზე უფროსმა დამ სა-
თამაშო დათვი, მეღია და ლომი აჩუქა. დილით
შეამჩნია, რომ სათამაშოები სანოლის ფეხზე
იყო მიბმული.

– საჩუქარს ასე უნდა მოეპყრო? – უსაყვე-
დურა დათოს.

– ნათია, ესენი გარეული ცხოველები
არიან; საშიშია, ჯერ უნდა მოვაშინაურო, –
განუმარტა ძმამ.

მხატვარი
ქეთი ბაინდურაშვილი

ზაზუნა

– უჰ, უჰ... აანრიპინა თავისი „სკრიპკა“, – აიმრიზებოდა მაგდა, ზაზას ვიოლინოს ხმას
რომ გაიგონებდა.

– წუუ, წუუ, აანრიპინა, – მხარს აუბამდა სოფო და გაბუსხული დები ოთახის შუაკარს
ხურავდნენ.

ზაზა ისე გულმოდგინედ მეცადინეობდა, რომ დების ბუზ-
ღუნი არ ესმოდა.

... ერთ დღეს კი დებმა კარი ვეღარ დახ-
ურეს, ისე საამოდ უკრავდა ზაზა, ისე
ლამაზად ათამაშებდა თავის პატარა
თითებს სიმეზზე და ისე წარწარად
აჰქონდა-ჩამოჰქონდა ხემი, რომ
თვალი ვერ მოაშორეს.

ჩაჩუმდა თუ არა ვიოლინო,
გოგონებმა ტაში შემოჰკრეს,
აღარ იცოდნენ, როგორ გამო-
ეხატათ აღტაცება.

– ეს სავიოლინო პიესაა, „ზა-
ზუნა“, კონცერტზე უნდა და-
ვუკრა, – უთხრა ძმამ.

– შენ კი ჩვენი ზაზუნა ხარ! –
შეჰხაროდნენ დები მევიოლინე ძმას.

ნათია ჯანაშია

ბატბუტი ფაჩოთი

სათაგვეთში ხმა გავარდა:
ჭირვეულმა ფისუნამ,
ვეელასათვის გასაკვირად,
ბატბუტი ისურვა!

ასე უთქვამს, – ვინც მომიტანს
კნატუნას და თბილსაო,
ფიცს დავდებ, რომ ა-რა-სა-დეს
დავაკარებ კბილსაო!

დაფაცურდნენ თაგუნები,
თათბირობენ ხმაძილლა.
განხსენდათ, ბატბუტს რომ
მელაკუდა ხალავდა.

კისრისტეხით გაექანნენ,
გზა სირბილით გალიეს
და მელიას ბატბუტი
სწრაფად მოახალვინეს.

მერე ზურგზე მოიკიდეს
სავსე-სავსე ტომრები
და ფისუნას სახლთან დადგეს
ბატბუტის გორები.

კნუტის ზიჯით შეუთვალეს,
 — მოგართვით, წაღ ისურვეთ;
 იმდენია, უმასზინძლებთ
 თქვენს მეგობარ ფისუნებს.
 გაიხარა ფისამ ძლიერ,
 წამიც არ დანახანა
 და მეგობარ ფისუნებს
 ეს ამბავი ახარა:

— გადავწვიტე, წამი გაჰმართო
 ბატბუტი ფართო.
 ფიცს თუ დავებთ, თაგვებისკენ
 არ წაგვდებათ თათიო,
 მაშინ გელთ, მოვიღწინათ,
 დრო ვატარეთ კარგო!

წამი იცოდეთ, ზატარებო,
 რა სდებოდა იმ დამით?...
 მონაწილეს კი არ გიუყვებით,
 მეც იმ ფართსე ვიუბვი.

...და ნამდვილად ასე ვნახე
 (არ ვაჭარბებ სრულებით):
 თაგვები და ფისოები —
 ხელ-გა-და-ხვე-უ-ლე-ბი!

თქვენ თუ გინდათ, დამიჯერეთ,
 გინდათ, ნუ დამიჯერებთ:
 იმ დღის შემდეგ ფისუნები
 თაგვებს აღარ იჭერენ!

მხატვარი
 ლაშა სულაბაური

A close-up photograph of a newborn baby. The baby is wearing a black and white horizontally striped hat with a large red pom-pom on the side. The baby's head is resting on its right hand, and it is looking directly at the camera with a calm expression. The background is a soft, out-of-focus mix of orange and yellow. The image is framed by a decorative, wavy white border.

მოვა ჟამი, გაგიმხელთ
საიდუმლოს უდიდესს –
იმ დღეს ვით შემადარეს
პირმშვენიერ ბრუნჰილდეს.
მართლაც, ჩემებრ კოპნია,
ჩემებრ თვალებხატულა,
ვინმეს სადმე უნახავს?
ანდა სადმე ნახულა?

ლესეკტულა

Sophie

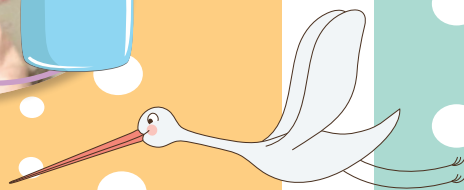
რისი ლოლობრიჯიდა,
რისი მონრო მერლინი.
ერთი დღისამ დავჩრდილე
პრინცესები ბერლინის.
მე ვინა ვარ? – ვინა და
სოფი, სოფო, სოფიო
კვარცხლბეკიდან გადმოვსვამ
მალე მე „მის მსოფლიოს“.

სოფი

Sophie

დამაცადეთ, ვიდრემდი
დამიდგება ზღაპრის დღე.
მამიკოს ხელებიდან
გამოვფრინდე, ავფრინდე.
მანამ ცოტაც მაცალეთ,
კარგად გამოვიძინო.
ცხრა ცის ცხრა ანგელოზთან
ვიფრინო და ვიცინო...
ცოტაც წამოვჩიტდე და
ცოტაც გამოვფოფინდე...

ბერლინის ჟურნალიდან
„დილაში“ გადმოვფრინდე,
მერე ერთად გავმართოთ
ჩვენი იწილ-ბინილო.
ახლა დიდი ბოდიში,
უნდა გამოვიძინო.

სოველია სოვრუბა

დამეთანხმებით, რომ ერთი შეხედვით, ზებრა მართლაც ძალიან ჰგავს ცხენს, მაგრამ სინამდვილეში მათ შორის დიდი განსხვავებაა. ვინ მოთვლის, ადამიანმა რამდენჯერ სცადა, ამ მომთაბარე ცხოველის მოთვინიერება, მაგრამ ყველა ცდა ამაო გამოდგა. ზებრებმა არ მოისურვეს, ყოფილიყვნენ ცხენებივით მორჩილი, არ მოისურვეს ზურგით ეტარებინათ ადამიანები და ტვირთი, თუმცა ტყვეობას კი შეეგუენ – მათი ნახვა თბილისის ზოოპარკშიც შეგიძლიათ.

ზებრა ბინადრობს აღმოსავლეთ, ცენტრალურ და სამხრეთ აფრიკაში.

დღეისთვის გავრცელებულია ზებრების 3 სახეობა: მთის ზებრა (*Equus zebra*), გრევის ზებრა (*Equus grevyi*) და კვაგა (*Equus quagga*). ზებრის სხეულის სიგრძეა 2-2.5 მ. წონა – 350 კგ-მდე. მაკეობა გრძელდება 346-369 დღეს, შობს 1-2 ნაშიერს.

ზებრა (*Equus*)

სამეფო – ცხოველები

კლასი – ძუძუმწოვრები

რიგი – კენტჩლიქოსნები

ოჯახი – ცხენისებრნი

ზებრები კარგი „მეოჯახები“ არიან. ჯოგი, რომელიც ათასობით ცხოველისგან შედგება, დაყოფილია პატარა ჯგუფებად – ოჯახებად. თითოეული ჯგუფი აერთიანებს ულაცს, მის ჰარამხანას და ნაშიერებს. ამ პატარა ოჯახში ყველას თავისი ადგილი აქვს მიჩენილი. უფროსი „ქალბატონის“ გადასაწყვეტია, ღია ველებზე მოგზაურობისას საით წავა ოჯახი, მაგრამ საბოლოოდ ყველაფერს მაინც ულაცი აკონტროლებს – თუკი მას სურს, რომ ოჯახმა კურსი იცვალოს, უფროს დედალ ზებრას მიუახლოვდება და ცხვირის წაკვრით ახალ მიმართულებას უჩვენებს.

იცნით თუ არა, ჩოდ...

საერთოდ, ჯოგის წევრები შეთანხმებულად მოქმედებენ. ღამით, როდესაც ოჯახს სძინავს, რამდენიმე ზებრა გუშაგის როლს ასრულებს. როცა გუშაგი მოახლოებულ მტაცებელს შეამჩნევს, ოჯახს ფრუტუნით ამცნობს საფრთხის შესახებ. თუ ჯოგში რომელიმე წევრი ავად არის ან სიბერისგან დაუძლურებულია და სხვებს ნაბიჯს ვერ უწყობს, ზებრები ანელევენ სვლას და ჩამორჩენილს ელოდებიან. როდესაც საფრთხე ემუქრებათ, ულავი უშიშრად დგება მტაცებელ ცხოველსა და დედალ ზებრებს შორის, მტერს წიხლებს უშენს და ამით სხვებს გაქცევის საშუალებას აძლევს.

ზოლებიანი ზებრა აფრიკის სავანების მაღალ ბალახებში ძნელი შესამჩნევია. მისი მუქი და ღია ფერის ზოლები აბნევს მტაცებელს და მწერებს, მათ შორის ბუზ ცეცესაც, რომელიც მეტად საშიშია ყველა ძუძუმწოვრისთვის. ცეცეს უამრავი დაავადება გადააქვს და მის ნაკბენს მსხვერპლი სიკვდილამდე მიჰყავს. იმის დასამტკიცებლად, რომ ცეცე ზებრას არ ერჩის, მეცნიერებმა დაამზადეს ორი კასრი, რომლებიც შეერთებული იყო დენის წყაროსთან და მიახლოებისას მწერს კლავდა. ერთი კასრი ზებრასავით შავ-თეთრი ზოლებით მოხატეს. ცდის დასასრულს აღმოჩნდა, რომ ზოლიან კასრთან 53-ჯერ ნაკლები მწერი დახოცილიყო.

ზებრები სისუფთავის მოყვარული ცხოველები არიან. ისინი ხშირად უწმენდენ ერთმანეთს ფაფარს, ბეჭებსა და ზურგს. ძალიან უყვართ ქვიშის აბაზანები, რაც საუკეთესო საშუალებაა კანის სხვადასხვა პარაზიტისგან გასათავისუფლებლად. ზებრების სიახლოვეს ხშირად ნახავთ პატარა ჩიტებსაც, რომლებიც ცხოველებს კანის გასუფთავებაში ეხმარებიან – კანის პარაზიტები ხომ მათი უსაყვარლესი დელიკატესია.

ამ ზოლიან ცხოველს კარგად აქვს განვითარებული გრძნობის ორგანოები: გამოირჩევა შესანიშნავი მხედველობით, როგორც დღისით, ასე ღამით (ფიქრობენ, რომ ის ფერებსაც კი არჩევს), ასევე ყნოსვით და სმენით; სხვათა შორის, ზებრას შეუძლია, ყურები თითქმის ყველა მიმართულებით ამოძრავს.

პატარა ზებრას დაბადებიდან 20 წუთის შემდეგ უკვე შეუძლია სიარული, ნახევარი საათის შემდეგ კი დარბის კიდეც. ეს მნიშვნელოვანია, რადგან არც დედა და არც შვილი ჯოგს არ უნდა ჩამორჩნენ. საშიშროების მოახლოებისას დედა ზებრები სწრაფად კრავენ წრეს კვიცების გარშემო. ახალშობილ ზებრას ტანზე მოყავისფრო ზოლები დასდევს. შეიძლება მოგეჩვენოთ, რომ ყველა ზებრა ერთმანეთს ჰგავს, მაგრამ სინამდვილეში ასე არ არის: ზოლების განლაგება და ფორმა ყველას განუმეორებელი აქვს, ისევე როგორც ადამიანს – თითის ანაბეჭდი.

სასწაულო

იყო და არა იყო რა, ღვთის უკეთესი რა იქნებოდა. იყო ერთი ცოლ-ქმარი. ლამაზ სოფელში ცხოვრობდნენ, კარგი ეზო-კარი ჰქონდათ, პატარა, ლამაზი სახლი, ჰყავდათ ათობით ფრთა ქათამი, ინდაური და ბატი, ერთი მეწველი ძროხა, ძაღლი, კატა...

მაგრამ, რაც მთავარია, არ ჰყავდათ შვილი. დღენიადაგ ღმერთს ევედრებოდნენ, ერთი შვილი მაინც გვაჩუქეო.

შრომით დაღლილ-დაქანცული აივანზე ჭრელ ფარდაგადაფარებულ ტახტზე მიწვებოდნენ და ჩუმად საუბრობდნენ. რაზე არ ოცნებობდნენ, თან მთვარესა და მოკიაფე ვარსკვლავებით მოჭედულ ცას თვალს არ აშორებდნენ. ქალი შეჰღიმოდა მთვარეს და შესთხოვდა ღმერთს, რა იქნება, ერთი გაბადრული გოგო კალთაში ჩამიგორდესო. კაცი კიდეც, ვარსკვლავით თვალნათელი ბიჭი მომცა ერთიო, ნატრობდა.

ერთხელაც გადანყვიტეს, წმინდა ნიკოლოზის ეკლესიას სტუმრებოდნენ და სასწაულმოქმედს შვილს შევედრებოდნენ. დილაადრიან, ჯერ ბალახზე ნამი არ ამშრალიყო, მზის სხივები თითქოს შიგ ჟივჯივებდნენ, ხელიხელჩაკიდებულებმა ფერდობი ჩაირბინეს, მდინარესთან ჩამხობილი ნავი გადმოაბრუნეს, ნიჩბები აიღეს.

ნავი მდინარეში შეუშვეს და შიგ ჩასხდნენ. მდინარე მშვიდად მიდუდუნებდა, თითქოს ეალერსება ნავსო, ისე ახვევდა თავის პატარა ტალღებში და მიაცილებდა მეორე ნაპირისკენ.

გავიდნენ გაღმა, ნიჩბები იქვე დაანყვეს. აღმართს აუყვნენ. ტყეში გრილოდა, ფოშფოში იდგა, ლელვის ხეებზე ტოტიდან ტოტზე დახტოდნენ ჩიტები; ზოგი გალობდა, ზოგი სტვენდა, ზოგი კუტკუტებდა; მოზრდილი ნამი, ერთი ფოთლიდან მოწყვეტილი, ქვედა ფოთოლზე მზის სხივებად იღვრებოდა. ხის ძირას ნეშომპალაში მაჩვი თუ კურდღელი ფუთფუთებდა, იქვე მიწის თავვი დასუსუნებდა. ორი დაბრძენებული მუხის ფესვებს შორის, თავისივე გაჭრილ კალაპოტში ნაკადული ისე გარბოდა, თითქოს უნდოდა, ვინმეს დასწეოდა, ცოლ-ქმარი ხელიხელჩაკიდებული უცებ თითქოს ნათელში გავიდა; მორკალულ მოედანზე ჩაფიქრებული საყდარი იდგა. ხის კარი დახურული იყო.

ორი საფეხური აიარა ცოლ-ქმარმა. კაცმა მოზრდილ სახელურს ხელი შეახო და კარი თავისუფლად შეაღო. ეკლესიაში ჭრელი სარკმლებიდან შემოვარდნილი მზის სხივი თითქოს იატაკზე იმსხვრეოდა ოქროს ნამცეცებად, ირგვლივ საკმევლის სურნელი ტრიალებდა, სიმყუდროვემ და სიმშვიდემ ცოლ-ქმარი როგორღაც შეაშფოთა. კანკელის გვერდით ღრმა ჩარჩოში წმინდა ნიკოლოზის დიდი ფერადი ხატი დაბრძანებულიყო. ცოლ-ქმარი მუხლებზე დაეშვა და მხურვალე ლოცვას შეუდგა. მერე უხმოდ გამოვიდნენ, ეკლესიას ჩოქვით სამჯერ შემოუარეს, ისევ შევიდნენ

ტაძარში, ილოცეს და დამშვიდებულები სახლისკენ გაბრუნდნენ. მთელი გზა ერთმანეთს არ გამოლაპარაკებია, ისე მივიდნენ შინ. ახლა დედამამისეული ხატების წინ ისევ დაანთეს სანთელი, ისევ ილოცეს, ისევ შესთხოვეს წმინდა ნიკოლოზს, გვალისე ერთი შვილიო.

გავიდა დრო, ცოლ-ქმარს შვილი ეყოლა. მოაჩიტეს თუ არა ბავშვი, გადწყვიტეს, წმინდა ნიკოლოზს ხლებოდნენ და მადლობა გადაეხადათ, შევედრებოდნენ, როგორც გვარჩუქე, ისე გაგვიზარდო.

ისევ ის გზა გაიარა ცოლ-ქმარმა, ისევ ისე ჩასხდნენ ნავში და გავიდნენ. მშვიდი ამინდი იდგა, მზე უხვად აფრქვევდა თავის ბარაქიან სხივებს, მაგრამ... როგორც ყოველთვის, სად იყო და სად არა, ქარი ამოვარდა, მიზნიქ-მოზნიქა ასწლოვანი ხეები, მშვიდად მოჩუხჩუხე მდინარე თითქოს გაცოფდა, ნავი ააბურთავა, ცოლ-ქმარი ძლივსლა იკავებდა თავს. დედას მაგრად ეჭირა მკლავებში შვილი, ეშინოდა, ხელიდან არ გავარდნოდა. ქარი ევლებოდა და ევლებოდა, ერთმა უზარმაზარმა ტალღამ შიგ ნავში მოადინა ტყლაშუნი, ერთიანად დაასველა ცოლ-ქმარი და ბავშვი. ერთი შეჰკივლა დედამ, ბავშვი თევზივით გაუსრიალდა ხელებიდან და წყალში ჩავარდა. არემარეს იკლებდა მშობლების კივილი, მაგრამ მშველელი არსად იყო. უეცრად ქარმა ნავი ნაპირს მიაგდო და ცოლ-ქმარი რიყეზე გადმოყარა.

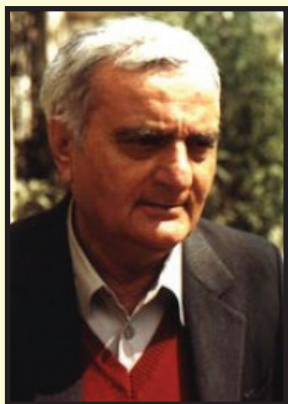
ღმერთმა იცის, როდემდე ეყარნენ ასე პირქვე დამხობილი, აღრიალებულები.

ბოლოს ტირილით დაღლილ-დაქანცულები წამოდგნენ. ქმარმა ცოლს ხელი ჩაჰკიდა და წამოაყენა. ნავიდან, ეკლესიაში შევიდეთ, ისევ ვთხოვოთ შველა წმინდა ნიკოლოზსო, ჩასჩურჩულა ცოლს და გზას გაუდგნენ. ქარი ისევ ზუილით იკლებდა იქაურობას, აფორიაქებულ ტყეში ხეები ერთმანეთს ეხლებოდნენ, თითქოს გაუბედურებულ დედ-მამასავით ისინიც გაჰკიოდნენ რაღაც სამწუხაროს, და ეკლესიაც გამოჩნდა.

ცოლ-ქმარმა პირჯვარი გადაისახა, ეკლესიის კარი მოღიავებული იყო, უამრავი სანთელი თითქოს თრთოდა, ცახცახებდა. ცოლ-ქმარი მუხლებზე დაეცა. ტირილით და კვნესით შეევედრნენ წმინდა ნიკოლოზს, იქნებ შვილი დაგვიბრუნო. ამ დროს თითქოს ღულუნი ჩაესმათ, ფეხზე წამოცვივდნენ, წმინდა ნიკოლოზის ხატს მიეახლნენ და აი, საოცრებავ, ვარდისფერ სველ პერანგში, სველი თმითა და სახით პატარა ბიჭი ხელებით რაღაცას ეთამაშებოდა და ილიმებოდა, ეს სასწაული ჯერ მოჩვენება ეგონათ, მერე მათკენ გამოშვერილი ორი ხელი რომ დაინახეს და ბავშვის კისკისი გაიგონეს გაოგნებულები მისცვივდნენ, მაგრამ ხელის შეხებას ვერ ბედავდნენ, მგონი, დედამ ჰკითხა კიდეც წმინდა ნიკოლოზს, შეიძლება ავიყვანო? მამამ ველარ მოითმინა და შვილი ხელში აიყვანა, ხატის წინ ჩაიჩოქა შუბლი სამჯერ დაჰკრა იატაკს. მადლობა გადაუხადა წმინდა ნიკოლოზს და...

ქარი ჩადგა. მზე ამოვიდა. მდინარე ღმობიერად მიაპობდა პატარ-პატარა ტალღებს. ნავი მშვიდად მიირხეოდა სოფლისკენ. ისე გავიდნენ სამივენი ნაპირზე, ბავშვს ხელები დაბლა არ ჩამოუშვია, თითქოს ზეცაში მადლობას ეუბნებოდა ღმერთს პატარა ცაცებით.

ანზორ აბულაშვილი თავის ბიოგრაფიას ასე იწყებს: „დავიბადე 1932 წლის 3 მაისს სიღნაღის რაიონის სოფელ ჯუგაანში. საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ სწავლა გავაგრძელე და დავამთავრე პუშკინის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტი. ჩქარა მუშაობა დავიწყე საყმაწვილო ჟურნალ „დილაში“ კორექტორად, შემდეგ გადამიყვანეს უფროსი ლიტერატურული მუშაკის თანამდებობაზე, ხოლო 1977 წლიდან ჟურნალ „დილის“ პასუხისმგებელ მდივნად ვმუშაობდი.“ ძალიან უყვარდა ეს ჟურნალი და იქ გატარებულ წლებსაც სიამოვნებით იხსენებდა.

ანზორ აბულაშვილის ღვაწლი „დილელებს“ არასდროს დაავიწყდებათ. ბავშვებისთვის პირველი ლექსი 1954 წელს გამოაქვეყნა. მას მერე ხშირად ახარებდა პატარა მკითხველს სახალისო, ჭკუის სასწავლებელი, საოცრად რიტმული და მუსიკალური ლექსებით.

მისი ამქვეყნიდან წასვლით ძალიან ბევრი დააკლდა ჩვენს ჟურნალსაც და ქართულ პოეზიასაც.

ამჯერად მკითხველს ვთავაზობთ ანზორ აბულაშვილის ერთ მშვენიერ ლექსს, რომელიც პირველად 1976 წელს დაიბეჭდა „დილაში“. ვფიქრობთ, ის დღევანდელ ჩვენს მკითხველსაც მოხიბლავს და შეაყვარებს ამ დიდებულ ქართველ პოეტს.

მ თ გ ზ ა უ რ ი

ერთხელ დედას გაეპარა
და გულადმა ბატის ჭუკმა
იღერღეტა აღმა-დაღმა,
იღერღეტა შუკა-შუკა.
თან ფიქრობდა: – ეს ქვეყანა
ფეხით უნდა მოვიარო,
იმ მთებიდან ამ მთებამდე
არცთუ ისე შორიაო.
ვივლი, ვნახავ უცხო მხარეს
დამკვიდრებულ ქათმებს, ბატებს,
შორი გზებით ხეტიალი
ჭკუა-ცოდნას მომიმატებს.
გავეცნობი თუ რამ სადმე
იხვია და ინდაური,
ყველა მოძმე მეცნობება –
აქაური, იქაური.

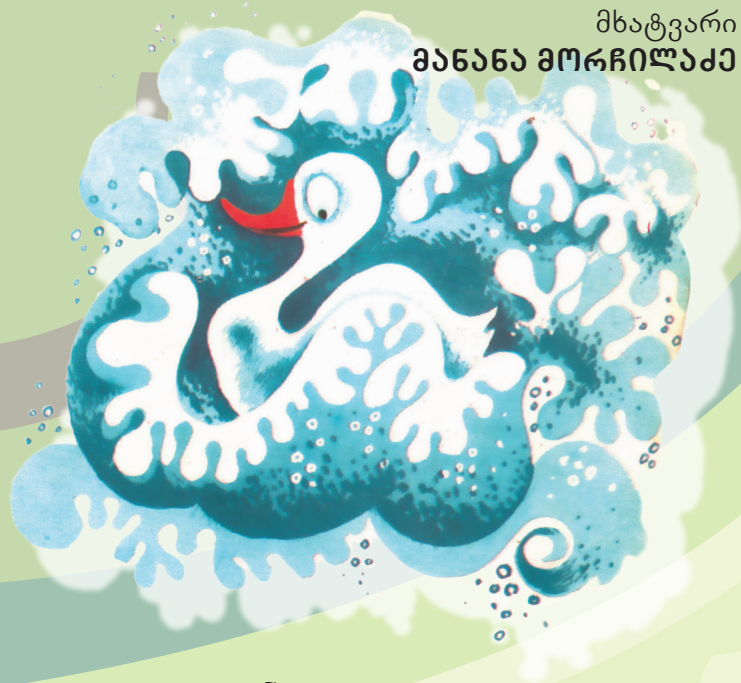

მოგზაურმა ქვეყანაზე
ყველაფერი უნდა ნახოს
და უშიშრად ათასი მთა,
ათასი ზღვა გადალახოს.

ამ ფიქრით და ამ განზრახვით
ააჩქარა ფეხი ჭუკმა,
თანაც უფრო გაიბლინდა,
უფრო მეტად გაიფუყა.
მიდის ჩვენი მოგზაური
ხან აღმა და ხანაც – დაღმა.
გულიც ერჩის, მუხლიც უჭრის,
არ უგრძვნია წუთით დაღლა.

ათი ეზო გადიარა
და ათი რუ – მამაცურად –
ვით შეჭფერის გმირ-მოგზაურს,
გულუშიშრად გადაცურა.
იქ კალია დაინახა,
აქ – პეპელამ მოსჭრა თვალი,
მაინც მიდის, მიღერღეტობს,
არ დაეხნა გზა და კვალი.
ხან მურია იღრინება,
ხან – კრიახობს ავი კრუხი,
მაგრამ სულაც არ აშინებს
ჭუჭულს მათი ფახიფუხი.
მაინც უკვირს: – ამ სულელებს
რა უნდათ და, რა აბრაზებთ.
თავის გზა აქვს და უშიშრად
მიდის კიდეც თავის გზაზე...
შუკა-შუკა მიღერღეტობს
მოგზაური დაუღლეელი, –
გადიარა ათი ეზო,
ათი მთა და ათი ველი.
მიდის, მიდის, მიიჩქარის
და კუდივით მისდევს მტვერი.
გზაზე ხვდება იხვიც, ბატიც –
ათასგვარი, ათასფერი.
ყველას ძმურად მოეხვია
და ყოველი წვრილად ჰკითხა,
თუმცა გულით პატიჟებდნენ,
არ გაჩერდა არსად დიდხანს.
რა შუკებით არ იარა –

დაკლაკნილი უცნაურად;
რა არ ნახა, ვის არ შეხვდა,
ვის არ გამოეცნაურა.
ნიფათიც და ფათერაკიც,
რა თქმა უნდა, ბევრი ნახა,
მაინც ყველა გასაჭირი
დასძლია და გადალახა
და საღამოს – ლურჯი მთების
საბუდარში მზე რომ ჩაჯდა,
საიდანაც გაიპარა,
იმ ეზოში შებაჯბაჯდა...
საკვირველი აქ რა არის,
თვითონ იცით ჩემზე კარგად, –
ბატს შინისკენ სავალი გზა
დღისით არსად დაუკარგავს.
შებაჯბაჯდა და უეცრად
სიხარული იგრძნო სულ სხვა,
ციცქნა გული შეუქანდა,
ერთი წუთით მოინუსხა,
თითქოს ფეხქვეშ მინა იძრა,
თვალი მოსჭრა უცხო შუქმა
და შეიცნო იმ ერთ წამში
ეს ქვეყანა ბატის ჭუკმა.
მერე, როცა დედის ფრთებქვეშ
შეიყუჟა, შეიბუდა –
ქვეყანაზე არავისი
არაფერი აღარ შურდა
და იცოდა, ყველას სჯობდა
ეს საბატე – სერზე მდგარი,
მათი მყუდრო ეზო-ყურე,
მათი თბილი საბუდარი.

სამოთხის ჩიტები

მთიდან მთაზე გადაიბა,
შვიდი ვიწრო ხიდი,
თითო ხიდზე ჩამოსკუპდა,
თითო ფერის ჩიტი!...

და ოქროსფერ ნისკარტებით,
რომ ამღვრდნენ ერთად,
შვიდ ფერად ააციალეს,
ცაზე ცისარტყელა!...

რუსუდან კუსაშვილი

მხატვარი
მალხაზ კუსაშვილი

ჩუმად! გაყვითლი აქვთ...

გუშინ ჭქონდათ ვარჯიში
ციდან სწრაფდამეგებაში,
ქარში დიდხანს და ლაღად
გაშლილ ფრთებით ფრენაშიც.

დღეს კი მავთულზე სხედან,
დო-რე-მი-ფა-სოლ-ლა-სიიი,
ჩუმად, გაკვეთილი აქვთ,
მერცხლებს ჭიკჭიკობაში...

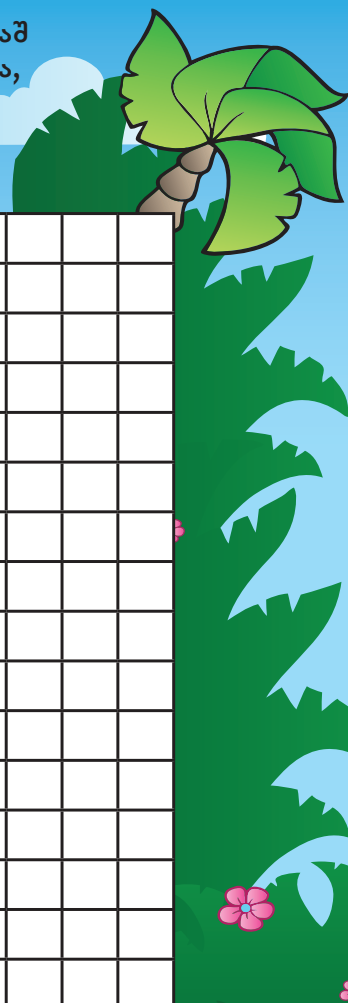
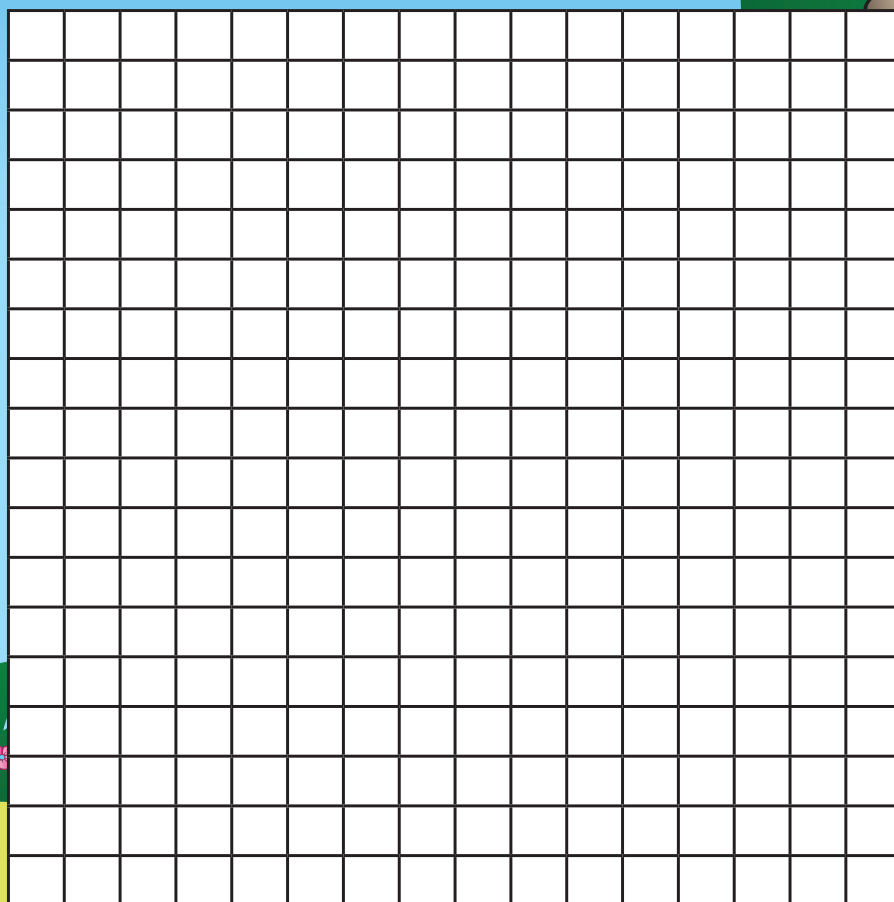
ლალის საყურე

— ალუ, ალუ, ალუ-ბალი, —
ხეზე ჩამოსკუპდა ლალი,
კუნწულ-კუნწულ მოწვევითა და
ჩააღაზა კალთაში.

სარკესთან დგას, იზრანჭება:
— ალუ, ალუ, ალუ-ბალი... —
მღერის და ლალის კუნწულებს,
უურებსე აცეკვებს ლალი.

თუ ამ ცარიელ უჯრებს სწორად გააფერადებ, ნახატი გამოგივა. მაშ ასე, მიჰყევი ჰორიზონტალურ რიგებს: დასაწყისში მითითებულია, რამდენი უჯრა რა ფერით უნდა შეავსო. მაგალითად, პირველ რიგში თექვსმეტივე უჯრა ცისფერია, მეორეში – პირველი 9 ცისფერი, შემდეგი 4 — ყვითელი და ა.შ.

მორის კარაგი წარმოშობით ბელგიელი, ფრანგულენოვანი მწერალია. პირველი ლექსები 15 წლისამ დაწერა. მიუხედავად იმისა, რომ მისი ოჯახი საკმაოდ ღარიბულად ცხოვრობდა, მორისს ბავშვობიდან მხოლოდ სასიამოვნო მოგონებები დარჩა და ეს მის ნაწარმოებებშიც აისახა.

პოეტი ძირითადად საბავშვო ლექსებს წერდა. იგი სიცოცხლეშივე იქცა საბავშვო პოეზიის კლასიკოსად. მისი ლექსები თარგმნილია ასამდე სხვადასხვა ენაზე. კარემის ნაწარმოებებს შეხვდებით სახელმძღვანელოებში და ქრესტომათიებში, მის ლექსებს სწავლობენ სკოლაში, სახლში...

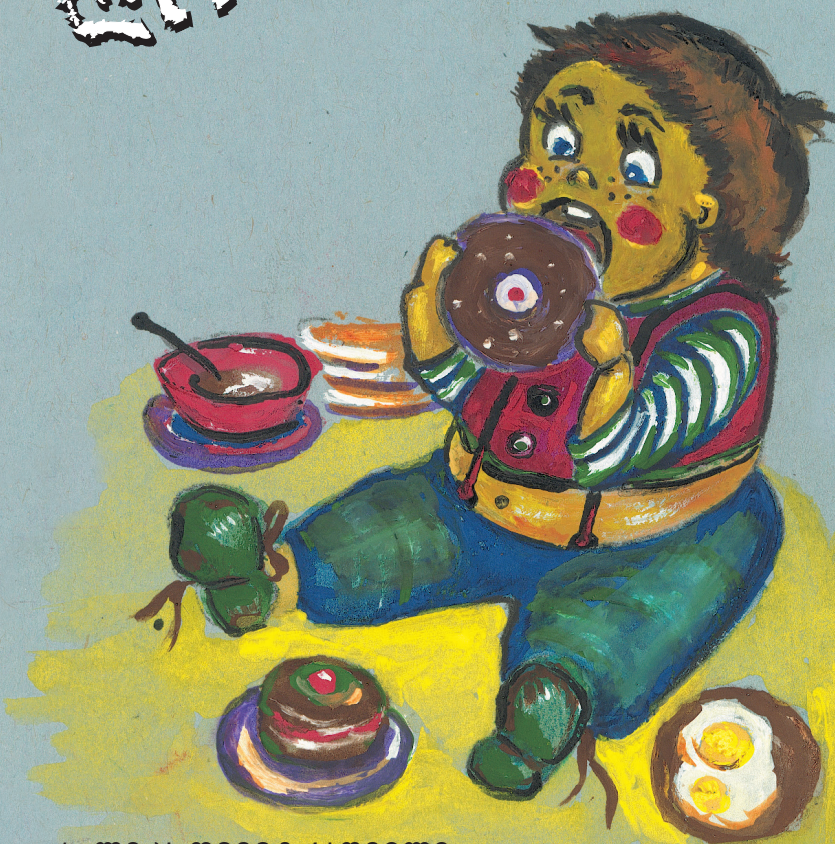
1972 წელს იგი პარიზში გამოაცხადეს „პოეტთა მეფედ“. ასეთი ტიტულის მფლობელები იყვნენ მხოლოდ ისეთი ცნობილი პოეტები, როგორიცაა პოლ ვერლენი, სტეფან მალარმე, ჟან კოკტო.

მორის კარეგი გარდაიცვალა 1978 წლის 13 იანვარს. მისი „თეთრი სახლი“ ანდერლექტში დღეს მწერლის მუზეუმი.

გეახელით მსუბუქად,
აი ჩემი ულუფა:
ერთი კვერცხი, ენა – ორი,
სამი ლუკმა მსუეე ღორი,
ოთხი გუფთა, გემრიელი
დაბეგვილი სორცით ღორის.
სუთი ცალი დაბრაწული
გეახელით ვარკა,
ექვსი ლუკმა ძროხის სორცი
არ დამეწვას, არიქა!
ჰური – შვიდად დაჭრილი,
ზუთხის შვიდი ნაჭერი,
რვა ნამცხვარი ნუშით,
ცხრა კი – ტორტი ჰუნშით.
ვილუკმები მაღიანად,
რა გგონით, მეუო განა?
კიდევ მინდა ქადა,
რომ დავწაურო კარგად.

მორის კარაგი

ღორმეცხილა

მხატვარი ლიკა დემეტრაშვილი

გულმავიწევი

ახლა ვფიქრობ, ნეტავ შაბათს
რას დავუდგე დარაჯად?

დედა ღელავს აშკარად,
– ნეტავ, ხვალ რას დაკარგავ?

გულმავიწევი გავხდი ძლიერ,
რაც დრო გადის, რაც ხანი,
შეიძლება დამეკარგოს
ცხვირსახოცი ახალი.

თუმცა ამას ვინღა ჩივის
აღბათ ცხვირსაც დაკარგავ
ასე შენად არ იუოს
მიბმული ერთ ალავას.

კვირას ლეკვი დამეკარგა
ოთხშაბათს კი – სათითუ,
ხუთშაბათი დადგა, ვეძებ
და ალბომი არ მიდევს.

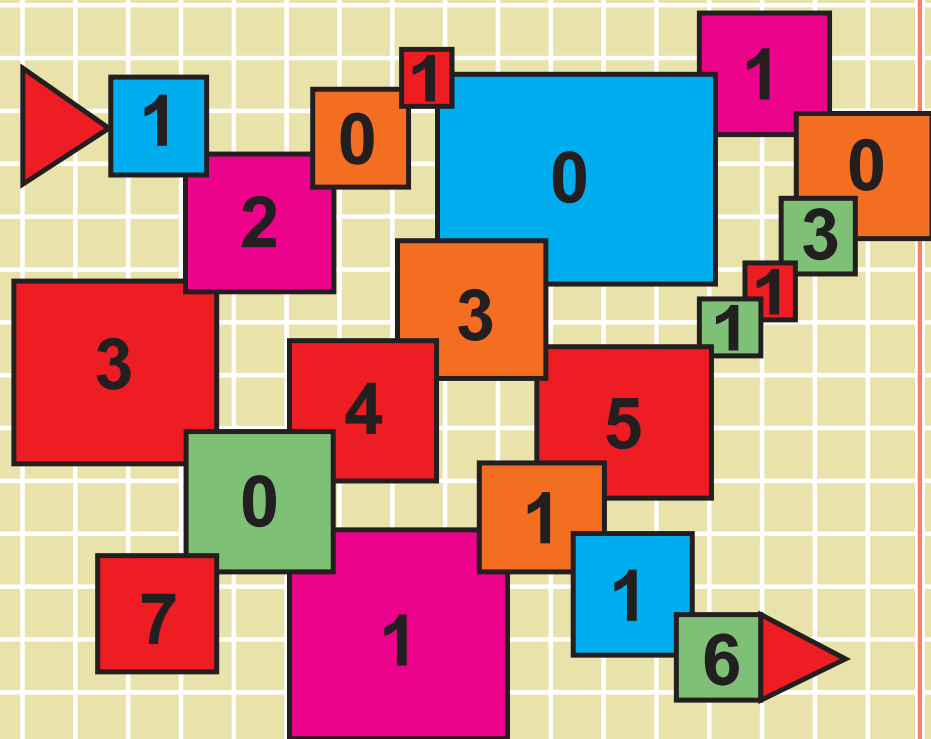
ზარსკევი გათენდა და –
გასაღები აღარ ჩანს,

თარგმნა
ირმა მაღაციაძე

შესვენება

გაიარა
კვადრატებზე
ისე, რომ
დააბროვო 20
ქულა

რა მძვინა?

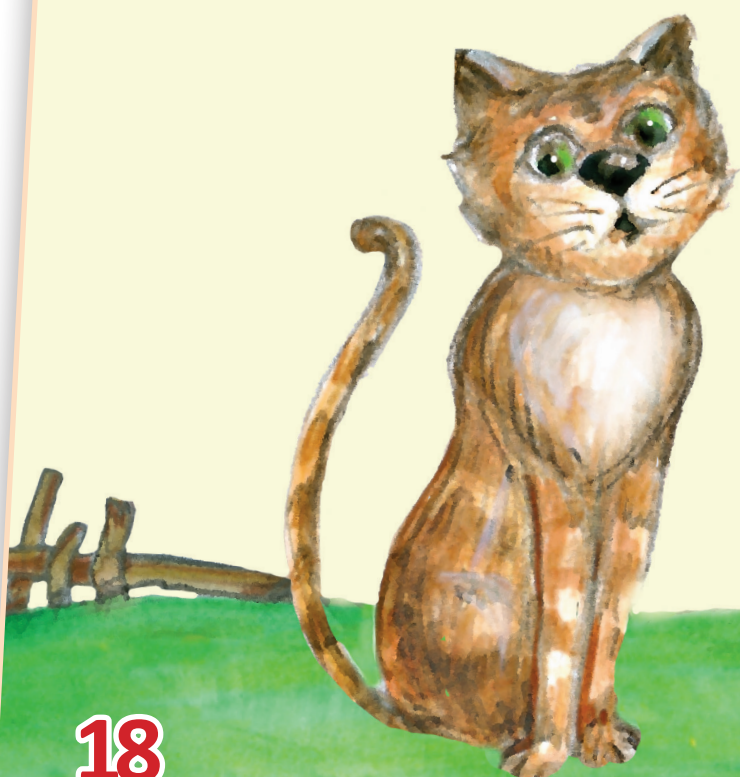

ქათმის შვილი – წიწილა,
თხის შვილია – თიკანი.
ძროხის შვილი – ბოჩოლა,
მე რა მქვია, მითხარი? –
ეკითხება კატას,
ზაწაწინა კნუტი.

კატამ კიდევ დინჯად
აიპრისა კუდი,
უზასუნა: – ოჰოოოოო,
მიაფ, მიაფ, მიააააააფ,
გაახნია, ვინ ხარ,
ვისი შვილი გქვია?!
თუ ბუდეში ზიხარ,
და ჭამ მწერებს ბაღში,
შენ უოფილხარ ჩიტის
შვილი ანუ ბარტეი,

თევზის შვილს კი –
ლიფსიტას,
დაგიჭერდნენ ბადით.
აქლემის შვილს –
კოზაკს ხომ
გატარებდნენ ბარგით.

თუ ძაღლი ხარ, მაშინ
შენ გერქმევა ლეკვი,
ეფუა გეცოდინება,
დაგაკვირდე, ერთი.
მგონი, არ ხარ ბეგეკაც,
რქები ხომ არ გეკეთა?
და არა ხარ ჭუკიც,
ბატთან ერთად გუბეში
ვერ დაცურავ თუკი.

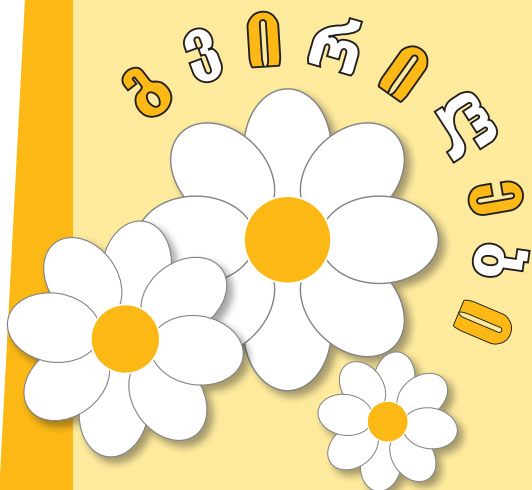

გამოდის რომ ეოფილხარ
ხეში შვილი, მიაააავ,
ჰოდა დაიმასხოვრე,
კატის კნუტი გქვია!

მხატვარი
ელენე ვარამაშვილი

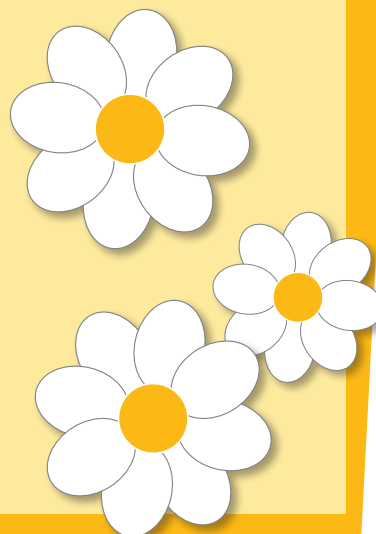

აზა გასლანიძე

ოქროსფერი ქუდები აქვთ,
წამწამები – თეთრი.
როგორ ჰგვანან ერთმანეთს,
დააკვირდი ერთი!

ველ-მინდვრებზე შეფენილი
გვირილების დედა,
ამ ტეუბისცალ გვირილებს,
როგორ არჩევს ნეტა?

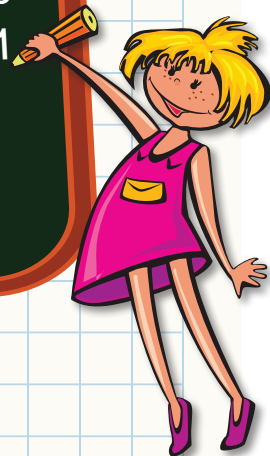

მათემატიკა გვეხმარება

რომელ კილ თქვენი

იაკობ გოგებაშვილი
1840 წლის 27 ოქტომბერს დაიბადა. წელს 27 ოქტომბერი კვირადღეა. რა დღე იქნებოდა 2014 წლის ოქტომბერი? მოდი, თვალი გადავავლოთ 2013 წლის ოქტომბრის თვის კალენდარს:

ორშაბათი		7	14	21	28
სამშაბათი	1	8	15	22	29
ოთხშაბათი	2	9	16	23	30
ხუთშაბათი	3	10	17	24	31
პარასკევი	4	11	18	25	
შაბათი	5	12	19	26	
კვირა	6	13	20	27	

ადვილი შესამჩნევია, რომ რიცხვისათვის 7-იანის მიმატებით კვირის დღე არ იცვლება! წელიწადში დღეების რაოდენობა შვიდის ჯერადი რომ ყოფილიყო, გვექნებოდა ეგრეთ წოდებული **მუდმივი კალენდარი**, რაც იმას ნიშნავს, რომ თუ კვირადღეს დაიბადეთ, თქვენი დაბადების დღე ყოველთვის კვირას დაემთხვეოდა. ასეთი კალენდრის შექმნა რამდენიმეჯერ სცადეს, თუმცა უშედეგოდ.

რამდენი დღეა წელიწადში? წელიწადში დღეების რაოდენობა 7-ის ჯერადი კი არა, მთელი რიცხვიც კი არ არის. ერთ წელიწადში დაახლოებით $365 \frac{1}{4}$ დღე-ღამე, ანუ, 365 დღე-ღამე და 6 საათია, ესე იგი, თუ ახალი წელი ერთ წელს 24 საათზე დადგა, მომდევნო წელს დადგება დღის 6 საათზე, შემდეგ წელს – დღის 12 საათზე, შემდეგში – 18 საათზე და ბოლოს ისევ 24 საათზე!

ამ უხერხულობის თავიდან ასაცილებლად, წელიწადის დღეების რაოდენობად იღებენ რიცხვს 365; ყოველ ოთხ წელიწადში გროვდება ცდომილება 6 სთ+6სთ+6სთ+6სთ=24 სთ, ანუ ერთი დღე-ღამე, რომელიც ყოველ მეოთხე წელს ემატება თებერვლის თვეს. ასეთ წელს თებერვალში არის 29 დღე-ღამე, ხოლო წელიწადში 366 დღე-ღამე.

განვიხილოთ ოთხის ჯერადი რიცხვები: 4; 8; 12; – 2000; 2004; 2008; 2012; 2016; 2020 და ასე შემდეგ. ყველა ეს რიცხვი იყოფა ოთხზე და მათ შორის ინტერვალში 4-ის ტოლია. ასტრონომებისათვის ეს არის ნაკიანი წლები. ამ წლებში წელიწადში არის 366 დღე-ღამე და თებერვალი 29-ითაა.

გამოვითვალოთ რამდენი 7-იანია 365-ში. ამისათვის 365 უნდა გავყოთ 7-ზე, ეს არ არის რთული დავალება, მით უმეტეს, თუ მიკროკალკულატორს გამოვიყენებთ. კალკულატორით მივიღებთ, რომ $365 : 7 = 52.1429$. რას ნიშნავს

$$a + b = ab$$

$$-7 = x$$

5+4=?

დავადგინო დღე?

ეს? ეს ნიშნავს, რომ 365-ში არის 52 შვიდიანი. 52 რომ გავამრავლოთ 7-ზე, მივიღებთ 364-ს! რა დასაანანია, წელიწადში 364 დღე-ღამე რომ ყოფილიყო, გვექნებოდა მუდმივი კალენდარი!

მაგრამ წელიწადში არის 364+1 დღე-ღამე, სწორედ ამიტომ, ყოველწლიურად ყოველი თარიღი კვირის ერთი დღით გადაინევს. 2014 წელს იაკობის დაბადების დღე იქნება ორშაბათი, 2015 წელს – სამშაბათი; რა დღე იქნება იაკობ გოგებაშვილის დაბადების დღე 2016 წელს? 2016 წელი ნაკიანია, ეს წელიწადი 366 დღისაგან შედგება, ე.ი. გვაქვს 364+1+1 დღე-ღამე, ამიტომ ამ წელს 29 თებერვლამდე ყველა თარიღი ერთი დღით გადაინევს, 29 თებერვლის შემდეგ კი – 2 დღით, ამიტომ იაკობის დაბადების თარიღი ორი დღით გადაინევს – იქნება ხუთშაბათი დღე და ა.შ.

ამრიგად, თუ წელიწადი ნაკიანი არ არის, ყოველი თარიღი წინა წელთან შედარებით ერთი დღით წინ წაინევს; თუ წელი ნაკიანია, მაშინ 29 თებერვლამდე ყველა თარიღი გადაინევს ერთი დღით, 29 თებერვლის შემდეგ კი – 2 დღით.

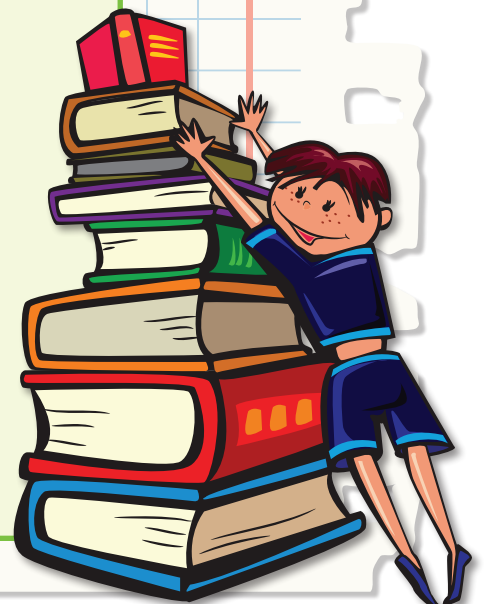
ახლა არ უნდა გაგიჭირდეთ შემდეგ კითხვებზე პასუხის გაცემა: როდის არის თქვენი დაბადების დღე 2014, 2015, 2016 წლებში?

გამოიყენეთ 2013 წლის კალენდარი და 2014 წლის კალენდარი შეადგინეთ დამოუკიდებლად.

შესვენება

ცარიელ უჯრებში ჩანერა ციფრები 1-დან 9-ის ჩათვლით ისე, რომ ყველა პასუხი სწორი იყოს.

	+		=	
+				-
=				=
	-		=	

გა

კი

ამჯობინა ბაკანი
ბალანსა და კუდს,
წყალშიც ცხოვრობს,
ხმელეთზეც,
რა იქნება? ..

ნიავემა ისე გაფანტა,
არსად დატოვა კვალი,
საკვამურიდან ამოდის.
მიხვდით, რა არის?

კუდი მოკლე აქვს ძალიან,
მაგრამ ბრძანდება ყურგრძელი,
სკუპ-სკუპით დარბის, მარდია.
რა ცხოველია?

წა

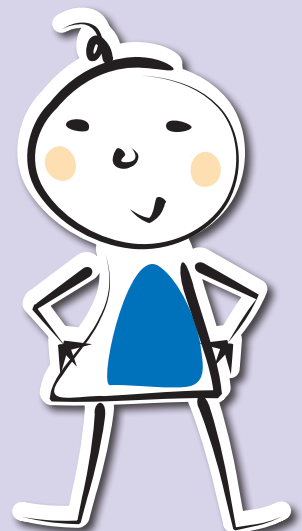
განა თბილი ქურქი ეცვა?
თბილი ქუდი ეხურა?
მაგრამ მაინც არ გაფრინდა
თბილ ქვეყნებში

ნე

იი

ჯიუტი თუა? – ძალიან!
შუბლს რა უმშვენებს? – ქოჩორი!
მშობლები რა ყავს? – ვირები!
თავად რა ჰქვია?

პედაგოგიკური უნივერსიტეტი

ფართო განათლება
პატივისცემის გარემოში

თეატრალური
კანცერტები (სოლოები)

ISSN 0132-5965

9 770132 596009